

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

27.12.2017

м. Суми

№ 21

Справа № 03-06/37-2014

**Про закриття провадження
у справі №03-06/37-2014**

Адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання відділу досліджень і розслідувань від 13.12.2017 №98 «Про попередні висновки у справі № 03-06/37-2014» та матеріали зазначеної справи,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами розгляду подання Управління Служби безпеки України в Сумській області від 13.06.2014 №10895 (zareestrowane 17.06.2014 за №01-25/2520) щодо неправомірних дій, зокрема, суб'єктів господарювання, що надають послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування у м.Конотоп (далі – *послуги з перевезення пасажирів*), з огляду на наявність у приватного підприємства «Корунд-С» структурних ознак суб'єкта господарювання, що в значенні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування у звичайному режимі руху в межах маршрутів №№1,3,4,5, 7 та 17 у м.Конотоп, Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – *Тервідділення*) в діях останнього при розрахунку тарифів на *послуги з перевезення пасажирів* було виявлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Зважаючи на те, що дії приватного підприємства «Корунд-С», які полягають у не забезпеченні документального обґрунтування обсягів перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування №№1,3,4,5,7 та 17 у м.Конотоп для визначення економічно обґрунтованого розміру тарифу на перевезення пасажирів, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем у 2014 році на ринку послуг з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування у звичайному режимі руху в межах маршрутів №№1,3,4,5, 7 та 17 у м.Конотоп, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, розпорядженням адміністративної колегії *Тервідділення* від 10.07. 2014 за №44 (далі – *Розпорядження про початок справи*) було розпочато розгляд справи № 03-06/37-2014.

Слід зазначити, що здійснюючи контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання – автомобільними перевізниками при зміні розміру тарифів на послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального

користування та відповідними органами місцевого самоврядування при виконанні покладених на них законодавством функцій щодо встановлення та контролю за тарифами на транспортні послуги, органи Антимонопольного комітету України контролюють дотримання порядку встановлення тарифів на послуги з перевезення пасажирів, а порушення такого порядку розглядається як порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

В ході збору і аналізу доказів у справі № 03-06/37-2014 встановлено таке.

Діяльність суб'єктів господарювання щодо надання послуг з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування регламентується Законом України «Про автомобільний транспорт», Правилами надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 (зі змінами), Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з надання послуг перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом загального користування (крім надання послуг з перевезення пасажирів та їх багажу на таксі), затвердженими наказом Держаного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства транспорту України від 18 грудня 2003 року за №136/985 та іншими нормативними документами, прийнятими на їх основі.

Згідно із вимогами статті 43 Закону України «Про автомобільний транспорт», визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах. Порядок проведення зазначених конкурсів згідно із статтею 44 Закону визначає Кабінет Міністрів України, зокрема, наразі діє Порядок проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 за №1081(із змінами). Перевезення пасажирів автобусами в режимі регулярних пасажирських перевезень здійснюють автомобільні перевізники на автобусних маршрутах загального користування на договірних умовах із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Що стосується ціноутворення, слід зазначити, що відповідно до статті 10 Закону України «Про автомобільний транспорт», тарифна політика на автомобільному транспорті має задовольняти підприємницький інтерес, забезпечувати розвиток автомобільного транспорту, стимулювати впровадження новітніх технологій перевезень, застосування сучасних типів транспортних засобів, а також сприяти вирішенню таких завдань:

- збільшення можливостей суб'єктів господарювання щодо забезпечення потреб споживачів у послугах, залучення інвестицій у розвиток автомобільного транспорту та досягнення сталих економічних умов роботи;
- стимулювання конкуренції та появи нових суб'єктів господарювання, які належать до автомобільного транспорту;
- забезпечення балансу між платоспроможним попитом на послуги та обсягом витрат на їх надання;
- забезпечення стабільності, прозорості та прогнозованості тарифів.

Відповідно до статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на транспортні послуги належить до повноважень виконавчих комітетів міських рад. Отже, тарифи на перевезення пасажирів автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування належать до регульованих тарифів, а відповідні органи місцевого самоврядування виступають регуляторами.

Як зазначено у статті 5 Закону України «Про автомобільний транспорт», державне регулювання у сфері автомобільного транспорту, зокрема, державне регулювання цін (тарифів) спрямоване на забезпечення балансу інтересів держави, органів місцевого самоврядування, користувачів транспортних послуг та перевізників (підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб-суб'єктів господарювання на автомобільному транспорті).

Механізм формування тарифів на *послуги з перевезення пасажирів* визначає Методика розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту, затверджена Міністерством транспорту та зв'язку України наказом від 17.11.2009 №1175 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 27.11.2009 за №1146/17162 (далі – *Методика розрахунку тарифів*).

Згідно з пунктом 1.2. *Методики розрахунку тарифів* остання є обов'язковою для застосування під час встановлення регульованого тарифу органами виконавчої влади та місцевого самоврядування на послуги пасажирського автомобільного транспорту.

Відповідно до пункту 1.6 *Методики розрахунку тарифів* перегляд рівня тарифів повинен здійснюватись у зв'язку зі зміною умов виробничої діяльності та реалізації послуг, що не залежать від господарської діяльності перевізника, в тому числі в разі зміни вартості палива більш ніж на 10 відсотків.

Згідно із *Методикою розрахунку тарифів* тарифи на послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування, які здійснюються у звичайному режимі руху, розраховуються за формулою:

$$T_{\text{м}} = \frac{(S_{\text{п}} + \Pi_{\text{п}}) - Д_{\text{і}}}{Q_{\text{п}}}, \text{ грн/пас.},$$

де: $T_{\text{м}}$ - тарифи на послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування, які здійснюються у звичайному режимі руху;

$S_{\text{п}}$ - планова річна собівартість послуг, грн;

$\Pi_{\text{п}}$ - плановий річний прибуток від надання послуг, грн;

$Q_{\text{п}}$ - запланований річний обсяг перевезень пасажирів, пас.; обґрунтовується

$\Pi_{\text{і}}$ перевізником на підставі фактичних показників роботи або встановлюється за результатами обстеження пасажиропотоків;

$Д_{\text{і}}$ - планові річні чисті доходи від інших видів діяльності, які пов'язані із наданням $і$ послуг

Отже, *Методикою розрахунку тарифів* передбачено, що тариф на послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування, що здійснюються в звичайному режимі (вартість разового проїзду одного пасажирів), обернено пропорційно залежить від запланованого на рік обсягу перевезень пасажирів на маршруті, що має ґрунтуватися на фактичних даних і обґрунтовується перевізником на підставі фактичних показників роботи або встановлюється за результатами обстеження пасажиропотоків. Таким чином, без встановлення реального пасажиропотоку на міських маршрутах загального користування визначення розміру економічно обґрунтованого тарифу на перевезення пасажирів є неможливим.

Приватне підприємство «Корунд-С» (далі – *ПП «Корунд-С», Підприємство*) (ідентифікаційний код 31589863, вул.Успенсько-Троїцька, 96, м.Конотоп) у період, що підлягає дослідженню, діяло на підставі статуту, нова редакція якого була затверджена учасниками (власниками) 12 листопада 2013 року (протокол №8). *Підприємство* є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в установах банків, печатку, товарний знак та інші реквізити, затверджені учасниками. Учасниками Підприємства виступають громадяни України (5 фізичних осіб).

ПП «Корунд-С» здійснює перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування №№1,3,4, 5, 7 та 17 у звичайному режимі руху, право на обслуговування

яких здобуло за результатами конкурсів, проведених у 2010-2011 роках, та закріплено відповідними договорами із виконавчим комітетом Конотопської міської ради (далі – *Міськвиконком*) як із організатором пасажирських перевезень на міських автобусних маршрутах загального користування.

Варто зазначити, що:

кожен міський автобусний маршрут у м.Конотоп обслуговується одним перевізником, тобто, кожен із суб'єктів господарювання, що на законних підставах здійснюють перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування у м.Конотоп, в межах відповідного маршруту не має конкурентів;

регулятором (*Міськвиконкомом*) встановлюються єдині тарифи на *послуги з перевезення пасажирів*, а перевізниками м.Конотоп, відповідно, застосовуються однакові тарифи на зазначені послуги;

маршрути, що обслуговуються різними перевізниками, не співпадають; існують дільниці, на яких проходить автотранспорт, що обслуговує різні маршрути, споживачі мають незначні можливості обирати серед автобусів, що обслуговують різні маршрути (лише у разі потреби у проїзді на дільниці, через яку проходять декілька маршрутів);

відсутня потенційна конкуренція, обумовлена суттєвими бар'єрами вступу на ринок «послуги з перевезення пасажирів на постійних міських маршрутах транспортом загального користування» (ліцензування, конкурсний відбір перевізника).

кожний маршрут має певні споживчі властивості, необхідні для забезпечення попиту в переміщенні пасажирів у певному напрямку.

Враховуючи викладене, кожен автомобільний перевізник, який одноосібно обслуговує відповідний маршрут, набуває певної ринкової влади.

Таким чином, у 2014 році *Підприємство* мало ринкову владу на ринку послуг з перевезення пасажирів на постійних міських маршрутах транспортом загального користування в межах кожного з маршрутів загального користування м.Конотоп - №№1,3,4, 5, 7 та 17.

ПП «Корунд-С» здійснювало перевезення пасажирів за тарифом 2,0 грн. на підставі рішення *Міськвиконкому* від 06.07.2012 №188, що введене в дію з 16.07.2012, проте у зв'язку з тим, що вартість палива в порівнянні із застосованою його ціною у розрахунку тарифу в розмірі 2,0 грн. збільшилась на 47,4%, керуючись пунктом 1.6 *Методики розрахунку тарифів*, *Підприємство* звернулось до *Міськвиконкому* із заявою без номера (zareєстрована у *Міськвиконкомі* 10.04.2014) щодо встановлення тарифу на *послуги з перевезення пасажирів* на рівні 3,0 грн. та надало відповідний розрахунок, який виконаний нормативно-фактичним методом згідно із *Методикою розрахунку тарифів* («Розрахунок граничного тарифу на перевезення пасажирів автомобільним транспортом загального користування на міських маршрутах у звичайному режимі руху по ПП «Корунд-С» на 2014 рік»; далі - *Розрахунок тарифу*), матеріали щодо обґрунтування нового тарифу та інші розрахункові та пояснювальні матеріали. Варто зазначити, що *Розрахунок тарифу* здійснено *Підприємством* не по кожному окремому маршруту, а єдиний на усі маршрути, що обслуговуються, тобто, при визначенні розміру тарифу враховано плановий (на 2014 рік) загальний обсяг перевезення пасажирів на маршрутах №№1,3,4,5,7,17 м.Конотоп у розмірі 4 592,3 тис.пасажирів (при фактичному за 2013 рік - 3 887,0 тис.пасажирів).

В ході розгляду справи було одержано (як від відповідача, так і від *Міськвиконкому*) та проаналізовано інформацію щодо динаміки зміни кількості перевезених *Підприємством* пасажирів за рік, починаючи з 2010 року.

Так, з'ясовано, що при розрахунку у 2011 році тарифу у розмірі 2,0 грн., що був затверджений рішенням *Міськвиконкому* від 06.07.2012 №188, *ПП «Корунд-С»* застосовувало як фактичні дані за 2010 рік щодо пасажиропотоку, так і використовувало результати вивчення пасажиропотоків, що було виконано Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст «Дніпромисто» (далі - УДНДПМ «Дніпромисто»)(лист *Міськвиконкому* від 29.09.2014 №048/2544 з відповідними матеріалами). Варто зазначити, що розрахунок зазначеного тарифу було погоджено Міністерством інфраструктури України листом від 01.03.2012 №2040/25/10-12 (як того вимагала на той час *Методика розрахунку тарифів*). За наявними

матеріалами , фактично за 2010 рік *ПП «Корунд-С»* було перевезено на усіх маршрутах, що ним обслуговувались , 4 315 600 пасажирів , а в 2011 році, виходячи із проведеного УДНДПМ «Дніпромiсто» обстеження, річний обсяг перевезення склав 4 621 900 пасажирів.

Слід зазначити, що *ПП «Корунд-С»*, отримавши *Розпорядження про початок справи*, листом б/н (зареєстровано у *Тервідділенні* 21.07.2014 за №03-10/2910) надало матеріали щодо проведення обстеження пасажиропотоків на маршрутах, що ним обслуговуються (копії «Маршрутних таблиць обліку пасажирів» за 3, 5, 6, 11, 12 та 14 березня 2014 року (обліковці Нестеренко С. , Дерев'яно Н., Безборода С.В., Жук В.Д., Калантаєнко Н.К., Макаренко Г.Г.).

Важливою і принциповою є інформація, одержана на вимогу голови *Тервідділення* від Управління соціального захисту населення Конотопської міської ради (далі – *Управління соцзахисту*)(лист від 05.10.2017 №09-04/3542) , згідно із якою за рішенням Конотопської міської ради від 30.03.2011 «Про організацію пільгових перевезень та затвердження Порядку розрахунку компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування за рахунок субвенції з державного бюджету» (втратило чинність) двічі на рік – в квітні та жовтні проводились обстеження пасажиропотоків на міському транспорті загального користування; за діючим наразі аналогічним рішенням Конотопської міської ради від 24.04.2013 обстеження пасажиропотоків проводяться у 4-му кварталі року. При цьому було надано підсумкові матеріали щодо обстеження пасажиропотоків на маршрутах м.Конотоп, проведених робочою групою у складі представників *Управління соцзахисту*, управління економіки та фінансового управління Конотопської міської ради .

Результати проведених робочою групою (із представників різних управлінь Конотопської міської ради) обстежень пасажиропотоків на маршрутах загального користування м.Конотоп, що обслуговуються *ПП «Корунд-С»*, спростовують факт необґрунтованості обсягів перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування №№1,3,4,5,7 та 17 у м.Конотоп, що застосовано *Підприємством* у квітні 2014 року для визначення економічно обґрунтованого розміру тарифу на перевезення пасажирів.

Інформацію про динаміку зміни обсягів перевезення пасажирів *ПП «Корунд-С»* та порівняння показників щодо пасажиропотоку, що застосовувався зазначеним перевізником при розрахунках тарифів, з даними обстежень, проведених *Управлінням соцзахисту*, наявна у матеріалах справи.

На підставі вищезазначеного, керуючись статтями 12, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482, зі змінами і доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994р. за №90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року №169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі №03-06/37-2014 без прийняття рішення по суті у зв'язку із не доведенням вчинення порушення.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Є.М.Касьян

Члени адміністративної колегії

_____ /В.М.Коваленко/

_____ /С.В. Гусак/

Секретар адміністративної колегії

_____ /В.В.Василенко/